

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น

เอกสารที่ยังไม่ได้อัปเดต

- ศิลปากร, กรม. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ ศ. 2/14 ขอบังคับกระทรวงศึกษาธิการ 21 ตุลาคม - 15 มีนาคม 2465.
- ____. เลขที่ ศ. 2/5 ความเป็นอุปราชมณฑลอยุธยาและสมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีขอร้อง
ใหม่พระราชบัญญัติเกณฑ์ศึกษา. 2460 - 31 มีนาคม 2466.
- ____. เลขที่ ศ. 2/3 ความเห็นพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ เรื่อง การจัดการศึกษา, ร.ศ. 117
(พ.ศ. 2441).
- ____. เลขที่ ศ. 10/35 ความเห็นให้เด็กชายหญิงเล่าเรียนปนกัน. 16 เมษายน 2461.
- ____. เลขที่ ศ. 2/13 คำอธิบายเพิ่มเติมข้อที่เกี่ยวกับความมุ่งหมายและวิธีดำเนินการแห่ง
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2464. 15 พฤศจิกายน
2465.
- ____. เลขที่ ศ. 2/5 โครงการศึกษา. 21 มิถุนายน 117 - 29 กันยายน 129.
- ____. เลขที่ ศ. 10/5 จัดการศึกษาประชาบาลของราษฎรทั่วทุกตำบล. 30 เม.ย. 2454 -
30 ก.ย. 2457.
- ____. เลขที่ ศ. 12/7 จัดการเล่าเรียนตามมณฑลต่าง ๆ. กันยายน 117 - กุมภาพันธ์ 117.
- ____. เลขที่ ศ. 10/13 เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีทูลเกล้าถวายความเห็นที่จะจัด
การศึกษา ร.ศ. 131 สำหรับพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย คราวที่ 1, 2455.
- ____. เลขที่ ศ. 3/15 ตั้งข้าหลวงสำรวจการศึกษาทั่วไป. 24 พฤษภาคม - 25 มิถุนายน
2467.
- ____. ศ. 3/2 คังพระยาไพศาลเป็นผู้รั้งปลัดทูลฉลองกรรมการ. 4 มิ.ย. 2454.

- ___ . เลขที่ ศ. 3/7 ตั้งพระองค์เจ้าธานีวิดิเป็นผู้รั้งและเป็นเสนาบดีธรรมการ.
3 สิงหาคม - 17 มีนาคม 2496.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/4 บันทึกความเห็นของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ส่งมายัง
เจ้าพระยามรราชและเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี. 9 มกราคม 2468.
- ___ . เลขที่ ศ. 1/1 บันทึกและรายงานโครงการศึกษา. 15 กันยายน 2461 - 4 มิถุนายน
2475.
- ___ . เลขที่ ศ. 10/17 ประกาศชี้แจงรูปโครงการศึกษา พุทธศักราช 2456. 30 ตุลาคม
2456.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/4 ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาในกรุงเทพฯ และเรื่องแก้ไข
เพิ่มเติมพระราชบัญญัติประถมศึกษา. 9 มกราคม 2468 - 12 พฤษภาคม 2474.
- ___ . เลขที่ ศ. 10/17 ประกาศตั้งรูปโครงการศึกษา. 18 - 30 ตุลาคม 2456.
- ___ . เลขที่ ศ. 10/42 แผนการศึกษาสำหรับชาติ. 17 พฤศจิกายน - 28 พฤศจิกายน 2462.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/2 พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์. 13 ตุลาคม 2460 - 8 มิถุนายน
2475.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/2 พระราชบัญญัติลักษณะบังคับเด็กให้เข้าเรียนโรงเรียนราษฎร์ - การ
ศึกษา. 9 ก.ย. 2457 - 22 เม.ย. 2463.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/10 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 พร้อมด้วยจุกมุงหมายและ
วิธีดำเนินการ. (2464).
- ___ . เลขที่ ศ. 2/9 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464. (2464).
- ___ . เลขที่ ศ. 10/34 ระเบียบการตั้งสารวัตรการศึกษาประจำตำบล ปี พ.ศ. 2460.
20 กุมภาพันธ์ - 9 มีนาคม 2460.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/4 รายงานการประชุมบังคับเด็กในกรุงเทพฯ ให้เข้าเรียน. 30 มกราคม
2468.
- ___ . เลขที่ ศ. 10/5 รายงานการประชุมเสนาบดี ครั้งที่ 1. 12 กันยายน 2457.

- ___ . เลขที่ ศ. 10/17 เรื่อง เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีทูลเกล้าถวาย "ร่างโครงการศึกษา พ.ศ. 2456". 18 ตุลาคม 2456.
- ___ . เลขที่ ศ. 2/4 เรื่องพระราชบัญญัติประถมศึกษา. 31 มีนาคม 2466.
- ___ . เลขที่ ศ. 4/26 เรื่องคิดจะตั้งโรงเรียนสตรีกรรม. 3 มี.ย. 2459 - 20 พ.ย. 2459.
- ___ . เลขที่ ศ. 3/4 เรื่องตั้งเสนาบดีและปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการ. 6 เมษายน 2455.
- ___ . เลขที่ ศ. 3/3 เรื่อง ดอดพระยาวิฑูรย์ไกร และตั้งพระยาวิฑูรย์สุริยศักดิ์เป็นผู้รั้งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ. 13 พฤศจิกายน 2454.
- ___ . เลขที่ ศ. 4/23 โรงเรียนและการเล่าเรียนมณฑลอุบล. 15 - 18 ธันวาคม 2463.
- ___ . เลขที่ ศ. 4/13 โรงเรียนและการเล่าเรียนมณฑลปัตตานี. 4 มกราคม 2453 - 28 เมษายน 2465.
- ___ . เลขที่ ศ. 12/4 สรุปรายงานการจัดการคณะกรรมการศาสนา และการศึกษาหัวเมือง ปี 117 - 118. ร.ศ. 117 - 120.
- ___ . เลขที่ ศ. 3/9 เสนาบดีกระทรวงธรรมการตรวจราชการ (พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2475). 27 ธันวาคม 2470 - 13 เมษายน 2475.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัด กองกลาง แผนกเก็บ. เอกสาร พ.ศ. 2478 ประเภทการ พิมพ์ที่ 2 เลขที่ 38 เรื่องการประชุมชาตหลวงประจำจังหวัด พ.ศ. 2479. 6 พฤษภาคม 2479.
- ___ . เอกสาร พ.ศ. 2476 ประเภทการ พิมพ์ที่ 5 เลขที่ 127 เรื่องควรวาทที่คืนสำหรับทำสนามกีฬาและเพาะปลูกในเมืองสร้างโรงเรียนขึ้นใหม่. สำเนาที่ 134/8798 ลงวันที่ 27 กันยายน 2476.
- ___ . เอกสาร พ.ศ. 2476 ประเภทการ พิมพ์ที่ 2 เลขที่ 56 เรื่อง คณะรัฐมนตรีเสนอความเห็นเรื่องโครงการบริหารประเทศมาให้อำนาจ. สำเนาที่ ก. 3332/0476 ลงวันที่ 6 กันยายน 2476.

- . เอกสาร พ.ศ. 2476 ประเภทการ แพ้หมัด 5 เลขที่ 108 เรื่องคำอธิบายวิธีจัดชั้นศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ.
- . เอกสาร พ.ศ. 2479 ประเภทการ แพ้หมัด 10 เลขที่ 144 เรื่องคำปราศรัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการที่ประชุมการจังหวัด. 2 กันยายน 2479.
- . เอกสาร พ.ศ. 2481 ประเภทการ เล่มที่ 4 เลขที่ 11 เรื่องคำสั่งกระทรวงธรรมการเรื่องกำหนดหน้าที่ข้าหลวงตรวจการแผนกธรรมการเป็น 4 สาย. สำเนาที่ ก. 18/2481 ลงวันที่ 30 เมษายน 2481.
- . เอกสาร พ.ศ. 2479 ประเภทการ เล่มที่ 4 เลขที่ 97 เรื่องโครงการสร้างโรงเรียนประชาบาล และเครื่องอุปโภค. สำเนาที่ น. 35750/2478 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2478.
- . เอกสาร พ.ศ. 2484 ส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) เล่มที่ 5 เลขที่ 28 เรื่องประชุมศึกษาธิการจังหวัด พ.ศ. 2484. 27 กันยายน 2484.
- . เอกสาร พ.ศ. 2479 ประเภทการ แพ้หมัด 10 เลขที่ 144 เรื่องรายงานการประชุมธรรมการจังหวัด พ.ศ. 2479.
- . เอกสาร พ.ศ. 2482 ส่วนกลาง (กระทรวงธรรมการ) เล่มที่ 10 เลขที่ 10 เรื่องรายงานกิจการที่ได้ปฏิบัติไปแล้วตามนโยบายของรัฐบาลในระยะ 6 เดือนแรก พ.ศ. 2482. สำเนาที่ 35352/2482 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2482.
- . เอกสาร พ.ศ. 2482 ส่วนกลาง (กระทรวงธรรมการ) เล่มที่ 1 เลขที่ 1 เรื่องรายงานกิจการที่ได้ปฏิบัติตามนโยบาย พ.ศ. 2481. สำเนาที่ น. 6767/2482 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2482.
- . เอกสาร พ.ศ. 2477 ประเภทการ แพ้หมัด 1 เลขที่ 22 เรื่องให้จังหวัดต่างๆ จัดหาส่งนมที่กินไว้เพื่อประโยชน์การเพาะปลูก. 16 เมษายน 2477
- . เอกสาร พ.ศ. 2477 ประเภทคน เล่มที่ 12 เลขที่ 396 เรื่องโอวาทของ พณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการให้แก่ครูอบรมในโรงเรียนประชาบาล อำเภอยะโฮินทร์ (เฉลิมเกียรติกิมเนย). 12 กรกฎาคม 2477.

เอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว

"กำหนดอายุเด็กที่จะให้เข้าศึกษาในท้องที่ต่าง ๆ" ราชกิจจานุเบกษา 52 (12 มกราคม 2478) : 3026 - 3053.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สถิติการศึกษาประเทศไทย 2500 - 2510.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2512.

_____ . รายงานสภาวะการศึกษาระดับอนุบาลและประถมศึกษา พ.ศ. 2510 - 2514.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, [ม.ป.ป.],
(อัครสำเนา).

_____ . สถิติการศึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2510 - 2514. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.

คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมฉลองราชสมภพครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-
เกล้าเจ้าอยู่หัว. เอกสารเรื่องจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-
เกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511.

"คำแถลงนโยบายของรัฐบาล วันที่ 26 สิงหาคม 2489." ราชกิจจานุเบกษา 63 (ฉบับ
พิเศษ 26 สิงหาคม 2489) : 12.

"คำแถลงนโยบายของรัฐบาล วันที่ 10 มิถุนายน 2490." ราชกิจจานุเบกษา 64 (10
มิถุนายน 2490) : 1472.

"คำแถลงนโยบายของรัฐบาล วันที่ 9 ธันวาคม 2490." ราชกิจจานุเบกษา 64 (9 ธันวาคม
2490) : 3217.

"ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เพิ่มเติมในท้องที่กรุงเทพมหานคร." ราชกิจจานุ
เบกษา 49 (11 กรกฎาคม 2475) : 207 - 208.

"ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เพิ่มเติมในท้องที่กรุงเทพมหานคร." ราชกิจจานุเบกษา 49 (27 พฤศจิกายน 2475) : 516 - 518.

กรรมการ, กระทรวง. รายงานการศึกษาประจำปีพุทธศักราช 2478. กระทรวงกรรมการ, (ม.ป.ป.), (พิมพ์คัด).

_____ . ประมวลศึกษา ภาค 2 หลักสูตรชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2480. พระนคร : กระทรวงกรรมการ, 2480.

"บันทึกการประชุมรัฐสภา ครั้งที่ 1." ราชกิจจานุเบกษา 65 (9 มีนาคม 2491) : 877 - 878.

"บันทึกการประชุมรัฐสภา ครั้งที่ 7." ราชกิจจานุเบกษา 65 (27 เมษายน 2491) : 1610 - 1611.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2492." ราชกิจจานุเบกษา 66 (19 กรกฎาคม 2492) : 3422 - 3433.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2494 (วิสามัญ)." ราชกิจจานุเบกษา 68 (25 ธันวาคม 2494) : 5874.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2495 (สามัญ) ชุดที่ 1." ราชกิจจานุเบกษา 69 (22 เมษายน 2495) : 1024.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2500 ชุดที่ 2 ครั้งแรก." ราชกิจจานุเบกษา 74 (9 เมษายน 2500) : 933.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2500 (วิสามัญ)." ราชกิจจานุเบกษา 74 (1 ตุลาคม 2500) : 2398.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2501 (วิสามัญ)." ราชกิจจานุเบกษา 75 (ฉบับพิเศษ 10 มกราคม 2501) : 8.

"บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3." ราชกิจจานุเบกษา 76 (ฉบับพิเศษ 13 กุมภาพันธ์ 2502) : 6.

"บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 32." ราชกิจจานุเบกษา 90 (6 พฤศจิกายน 2516) : 3715.

"บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 36." ราชกิจจานุเบกษา 91 (18 มิถุนายน 2517) : 2707.

"ประกาศกระทรวงธรรมการ : ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เพิ่มเติมในท้องที่ กรุงเทพมหานคร." ราชกิจจานุเบกษา 49 (1 มกราคม 2475) : 589 - 590.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (15 มกราคม 2475) : 600 - 603.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (25 ธันวาคม 2475) : 587 - 588.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 50 (16 เมษายน 2476) : 55 - 56.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (22 มกราคม 2475) : 605 - 606.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (12 กุมภาพันธ์ 2475) : 618 - 620.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (12 มีนาคม 2475) : 700 - 703.

_____ . ราชกิจจานุเบกษา 49 (26 มีนาคม 2475) : 770 - 778.

"ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดอายุเด็กที่จะเข้าเรียนในท้องที่ต่าง ๆ" ราชกิจจานุเบกษา 68 (2 มกราคม 2494) : 17 - 18.

"ประกาศคณะกรรมการเรื่องจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการศึกษาอบรมจบชั้นประถมตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ." ราชกิจจานุเบกษา 75 (1 มกราคม 2501) : 1 - 2.

"ประกาศตั้งคณะกรรมการสภาศึกษา." ราชกิจจานุเบกษา 49 (11 กันยายน 2475) : 360 - 361.

"ประกาศตั้งสภาศึกษา." ราชกิจจานุเบกษา 49 (31 สิงหาคม 2475) : 338 - 339.

"ประกาศแผนการศึกษาชาติ." ราชกิจจานุเบกษา 53 (21 มีนาคม 2479) : 1471 - 1473.

"ประกาศให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520." ราชกิจจานุเบกษา 94 (12 เมษายน 2520) : 337 - 339.

"แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503." ราชกิจจานุเบกษา 77 (20 ตุลาคม 2503) : 3 - 8.

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478." ราชกิจจานุเบกษา 52 (24 พฤศจิกายน 2478) : 1591 - 1616.

"พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พุทธศักราช 2479." ราชกิจจานุเบกษา 53 (1 เมษายน 2479) : 1 - 15.

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2483." ราชกิจจานุเบกษา 65 (31 ธันวาคม 2483) : 1046 - 1051.

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2505." ราชกิจจานุเบกษา 79 (27 กรกฎาคม 2505) : 24 - 31.

"พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475." รวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [ม.ป.ท., ม.ป.ป.], (สภาร่างรัฐธรรมนูญพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก หลวงสุทธินารถ 5 มิถุนายน 2511).

พระราชกฤษฎีกาตราตั้งราชการในรัชกาลที่ 5 และ 6 กับเรื่องประกอบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2509.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมมหาดไทย. การสำรวจสำมะโนครัวทั่วราชอาณาจักร พุทธศักราช 2490. พระนคร : กรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย, 2497.

"เรื่องกำหนดอายุเด็กที่จะให้เข้าเรียนในท้องที่ต่าง ๆ" ราชกิจจานุเบกษา 66 (29 พฤศจิกายน 2492) : 5311 - 5317.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ 1 พ.ศ. 2476. พระนคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2478.

_____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ 2 วิสามัญ พ.ศ. 2478. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2480.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. เรื่องตั้งเลขานุการกรมการศึกษา (คำสั่งที่ 18/3783). 12 กรกฎาคม 2475.

- . เรื่องให้จัดการสอบไล่และปิดภาคเรียน (คำสั่งที่ ป. 9/2485), 15 มกราคม 2485.
- . เรื่องให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา (คำสั่งที่ ส. 101/2491), 23 สิงหาคม 2491.
- . เรื่องแต่งตั้งกรรมการร่างโครงการระยะยาวในการขยายการศึกษาภาคบังคับในการขยายการศึกษาภาคบังคับ และการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย (คำสั่งที่ ล. 244/2507), 6 กรกฎาคม 2506.
- . ประมวลศึกษาพิเศษ ภาค 1 โครงการศึกษา พ.ศ. 2464. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, (ม.ป.ป.).
- . ประมวลการสอนชั้นประถมศึกษา. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2493.
- . รายงานกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี พ.ศ. 2464. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2467.
- . รายงานกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี พ.ศ. 2478. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2481.
- . รายงานการประชุมคนควาอบรมเรื่องการศึกษาประชาชน พ.ศ. 2494. 2 เล่ม. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2498.
- . รายงานการศึกษาประจำปีพุทธศักราช 2485. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2492.
- . รายงานการศึกษาประจำปีพุทธศักราช 2486. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2492.
- . รายงานการศึกษาประจำปีพุทธศักราช 2487. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2492.
- . รายงานการศึกษาประจำปีพุทธศักราช 2488. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2494.
- . รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2501. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2502.

- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2502. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2503
- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2503. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2505.
- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2504. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2506.
- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2505. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2507.
- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2506. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2508.
- ____. รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2507. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2511.
- ____. รายงานการศึกษา พ.ศ. 2485 - 2497 และสถิติการศึกษา 12 ปี. พระนคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2499.
- ____. รายงานการศึกษา พ.ศ.2508. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2511.
- ____. รายงานการศึกษาและรายงานครู พ.ศ.2515. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- ____. รายงานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2519. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.
- ____. สถิติการศึกษา 2497 - 2503. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ,(ม.ป.ป.).
- ____. สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2499. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2500.
- ____. สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2500. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2501.
- ____. สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2501. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2502.

- ____. สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2502. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2503.
- ____. สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2503. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.
- ____. หลักสูตรชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2491. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2491.
- ____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2498. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2498.

เอกสารชั้นรอง

หนังสือทั่วไป และวิทยานิพนธ์

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2504 - 2509. พระนคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2511.
- ____. การขยายการศึกษามาตบั้งคับ คับนี้ตัวขึ้นนำและแผนภาพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521.
- จารุวรรณ ไวยเจตน. การศึกษามาตบั้งคับของไทย พ.ศ. 2464 - 2474. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระบรมราโชวาท ใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์, 2515 (พิมพ์แจกงานสถาปนา ๖๐ ปี ๖๐ พรรษา).
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และ ชัยติยา กรรณสูต (ผู้รวบรวม). เอกสารการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- ดวงเดือน นีฬาลบุตร. ประวัติการศึกษาไทย. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (อัครสาเนา).
- คำรจราชานุภาพ, สมเด็จพระนครินทราธิราช. ประวัติสังเขปแห่งการจัดการศึกษาปรัตยบันแห่งประเทศสยาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงหล้า, 2463.
- ____. "ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ." ชุมนุมพระนิพนธ์บางเรื่อง, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล, 2500.

เคื่อน บุนนาค. ทานปรีทรีรัฐบุรุษอาวุโส ผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก. พระนคร : เสริม
วิทยบรรณาการ, 2500.

ธรรมการ, กระทรวง. กิจการที่ได้เปลี่ยนแปลงขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2475 - 2479. (พิมพ์ใน
งานกฐินพระราชทาน ณ วัดอนงคาราม ธนบุรี, 2479).

_____ . กิจการที่ได้เปลี่ยนแปลงขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2479 - 2480 (กลางปี). (กระทรวง
ธรรมการพิมพ์แจกในงานกฐินพระราชทาน ณ วัดศรีสุดาราม ธนบุรี, 2480).

นิรมล กิตติวิบูลย์ และคณะ (ผู้รวบรวม). นโยบายการศึกษาของประเทศไทย. กองส่งเสริม
และเผยแพร่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524). (อักษ
สำเนา).

นางน้อย ศิตศิริานนท์. "บทบาทเสนาบดี กระทรวงธรรมการในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์"
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2519.

บุญธรรม อินทร์จันทร์. "การปฏิรูปมัธยมศึกษาในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2435 -
2475" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522.

ประพจน์ ศรีรงค์. ชีวิตและงานเจ้าพระยาพระเสด็จฯ. พระนคร : โรงพิมพ์อุคมศึกษา,
2504.

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ช. ชุม-
ชุมช่าง, 2517.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. "การศึกษาของไทยในปัจจุบัน 2489." เรื่องการศึกษา (พิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์ตรีหลวงประสิทธิ์นรกรรม 20 มิถุนายน 2516).

_____ . "บันทึกข้อคิดและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาภาคบังคับ." เรื่องสามเกลอ
(เขียนทูลเกล้าถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ 12 สิงหาคม 2512).

- ..... ปรากฏาเรื่องการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2491.
- ไพศาลศิลปศาสตร์, หลวง. รายงานการศึกษาประเทศไทย. พระนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2446.
- พลร์ เอกการ และคณะ. การศึกษาเพื่อชีวิต : โลกแห่งการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต แปลโดย คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519.
- ปิฎก สาธ. บริหารการศึกษา หน้าที่ 16. กรุงเทพมหานคร : อำนวยการพิมพ์, 2522.
- มัญญ ลาชโรจน์. "นโยบายการจัดการศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2453 - 2468" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-ประสานมิตร, 2521.
- มัทนา เกษมกล. "การวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์เรื่องการเมืองและการปกครองในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2453 - 2468." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- มานิจ ชุ่มสาย, ม.ล. ประวัติการศึกษาภาคบังคับในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กองสัมพันธ์ต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ, 2498.
- โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. รวมบทความสำคัญเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2520.
- รอง ศยามานนท์ และคณะ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.
- ระลึก ธาณี. "นโยบาย และการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475 - 2503)." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

- ละออทอง อมรินทร์รัตน์. "การส่งนักเรียนไทยไปศึกษาค้างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2411 - 2475." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ลือลำาศาสตร์, หลวง และคณะ. ประวัติศาสตร์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร : โรงพิมพ์ไพบูลย์วิทยา, 2490.
- ลูแบร์ เคอร์ลา. จดหมายเหตุลาลูแบร์ ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1. แปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร. พระนคร : กวางหนา, 2510.
- วชิรญาณาโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ประมวลพระนิพนธ์ลายพระหัตถ์เกี่ยวกับการศึกษา. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2514.
- วารุณี โอสदारมย์. "การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ. 2411 - 2475." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วิชัย เสวะมาตย์. "การเลิกทาสในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2509.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5. พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ความเป็นมาของหลักสูตรสามัญศึกษา. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.
- _____ งานพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรหาร, 2503.
- _____ งานพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์ขนส่งแห่งประเทศไทย, 2506.
- _____ งานพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 6. กรุงเทพมหานคร : กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2510.
- _____ ประมวลโครงการพัฒนาการศึกษา. พระนคร : โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2511.

- _____ . รายงานกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 14 ประจำปีพุทธศักราช 2464. พระนคร :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2464.
- _____ . วิวัฒนาการในการจัดการศึกษาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 -
2498. พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2499.
- _____ . สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.
ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510 - 2514. พระนคร : สำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจ
แห่งชาติ, 2510.
- _____ . แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2515 - 2519. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนัก
ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.
- _____ . สมบูรณ ไพรินทร์. บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ 24 มิถุนายน 2475 - 25 ธันวาคม
2515. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2516.
- _____ . สามัญศึกษา, กรม. สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก การวิจัยหลักสูตรประถม
ศึกษาตอนต้น. โครงการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา 2506. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก กรมสามัญศึกษา, 2509.
- _____ . สัมฤทธิ์ผลผลการจัดการศึกษาภาคบังคับ. รายงานการวิจัยฉบับ 8. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2516.
- _____ . สิปปนนท์ เกตุทัต. "การศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ - การปฏิรูปการศึกษา" (ปีการศึกษา
2518 - 2519) นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 18 (เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคลในลักษณะสังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2519.
- _____ . สุหจน คานตระกุล. ขอเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 1932. กรุงเทพฯ : ประจักษ์
การพิมพ์, 2516.
- _____ . อมรรตวรักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช), จมื่น. พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 7 "เรื่องการศึกษาของชาติ" ตอน 1. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.

เอกวิทย์ ฌ ดลาง. "อภิปรายประมวลเหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของไทย."
 ใน บทเรียนจากการจัดการศึกษาในรอบร้อยปีที่ผ่านมา หน้า 15 - 35. กรมสามัญ
 ศึกษา, 2513.

วารสารและหนังสือพิมพ์

"กรรมการศึกษา และสภาศึกษา." วิทยาคาร 22 (15 พฤศจิกายน 2475) : 103 - 115.

"การประชุมพิจารณาแผนการศึกษาชาติ." วิทยาคาร 8 (สิงหาคม 2494) : 607 - 614.

"การสอบไล่ชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประชาบาลและเทศบาล." วิทยาคาร 3 (มีนาคม
 2495) : 331 - 332.

เกรียง เอี่ยมสกุล. "ยุคที่สองของการศึกษาสำหรับทวยราษฎร์." ศูนย์ศึกษา 1 (สิงหาคม
 2505) : 12 - 17.

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. "ความสัมพันธ์เชิงปฏิบัติตามแนวปฏิรูปการศึกษา." วารสาร
 สภาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพิเศษ (มีนาคม 2519) : 331.

"คำปราศรัยของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์." วิทยาคาร 8 (ตุลาคม 2506) : 135 - 139.

จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. "ผลที่ 3 ของการศึกษา." วิทยาคาร
 1 (1 มกราคม 2475) : 4 - 15.

ชูเกียรติ อุทกะพันธุ์. "ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5."
วิทยาสาร 4 (กรกฎาคม 2515) : 14 - 17.

รุประณี นาคทรพรต. "ผลงานด้านการศึกษาของยูเนสโกในประเทศไทยในรอบ 25 ปี."
วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ 4 (มกราคม 2515) :
 31.

ศิรณสารวิสุวกรรม, พระ. "ข้อมความเข้าใจในเรื่องทั่วไปของกระทรวงธรรมการ." วิทยา-
 จารย์ 10 (ตุลาคม 2479) : 2276.

"ประกาศเรื่องการเขยิบเกณฑ์ความรู้ขยายการศึกษาภาคบังคับ." ประชาศึกษา 8 (มีนาคม 2506) : 472.

"แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520." วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2520) : 108 - 119.

มัตตา อัคราวี. "การประชุมขององค์การศึกษา สหประชาชาติว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ ณ เมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย พ.ศ. 2495." แปลโดย ม.ส. มานิจ ชุ่มสาย วิทยากร 50 (ตุลาคม 2496) : 775 - 800.

ร. พันทก (นามแฝง). "ประดอม 4 ไมทอ." เตลินิวส์ (1 สิงหาคม 2511) : 6.

"รายงานการประชุมสภาครั้งที่ 1." วิทยากร 5 (1 มีนาคม 2475) : 640 - 642.

"รายงานการประชุมกรรมการการศึกษา ครั้งที่ 1." วิทยากร 22 (15 พฤศจิกายน 2475) : 2507 - 2515.

"รายงานการประชุมกรรมการการศึกษา ครั้งที่ 2." วิทยากร 23 (1 ธันวาคม 2475) : 2619 - 2623.

"รายงานการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ 4." วิทยากร 7 (เมษายน 2476) : 871 - 876.

รุ่ง แก้วแดง. "การประเมินผลโครงการขยายการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2504." วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 5 (ธันวาคม 2513) : 40 - 62.

ศรี บรรณเรืองทอง. "อุปสรรคในการจัดการศึกษาในชนบท." วิทยากร 7 (เมษายน 2477) : 694 - 696.

ส. ศิวรักษ์. "สัมภาษณ์ ส. ศิวรักษ์." กรปรัทัศน์ 4 (มกราคม 2525) : 10.

สุนิตย์ แบนนบอน. "การศึกษาที่จำเป็นต่อความมั่นคงและพัฒนา." ประชาศึกษา 29 (สิงหาคม 2520) : 5.

สุวรรณวาจกกสิกิจ, หลวง. "หัตถศึกษา." วิทยากร 8 (สิงหาคม 2494) : 880 - 884.

เอกวิทย์ ณ ฒาง. "การตกซ้ำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาของไทย." ถอดความโดย สุชา จันทน์เอม ประชาศึกษา 5 (ธันวาคม 2509) : 243 - 252.

อร่าม จันทวานิช. "การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการประถมศึกษา." วารสารการศึกษา
แห่งชาติ 14 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2522) : 14.

Books

Bereday, George Z. F. Comparative Method in Education. New York :
Holt, 1966.

Wyatt, David K. The Politics of Reform in Thailand: Education in the
Reign of King Chulalongkorn. New Haven, Yale University, 1969.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช 2464

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ค้ำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า บัดนี้เริ่มกาลสมควรจะจัดประถมศึกษาให้แพร่หลาย และให้เจริญยิ่งขึ้นในพระราชอาณาจักร และร้อยกรองบทกฎหมายฉบับนี้ขึ้นสำหรับประถมศึกษาวางลงไว้ให้เป็นระเบียบ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช 2464"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้เป็นกฎหมายจำเดิมแต่วันที่ 1 ตุลาคม พระพุทธศักราช 2464

แม้กระนั้นก็ให้ใช้แต่เฉพาะอำเภอและตำบลที่ออกชื่อไว้ในบัญชีข้างท้ายนี้
 เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ใดอีกต่อไป เมื่อเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะทำดังนี้

มาตรา 3 บทพิเคราะห์ศัพท์ในพระราชบัญญัตินี้
 คำว่า "โรงเรียนประถมศึกษา" หมายความว่า ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนราษฎร์

คำว่า "โรงเรียนรัฐบาล" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งและดำรงอยู่ด้วยเงินในงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการทั้งสิ้น

คำว่า "โรงเรียนประชาบาล" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ประชาชนอำเภอหนึ่งหรือตำบลหนึ่งตั้งและดำรงอยู่ด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง หรือที่นายอำเภอตั้งขึ้นและดำรงอยู่ด้วยทุนทรัพย์ของประชาชนที่เวลานั้น

คำว่า "โรงเรียนราษฎร์" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่บุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตั้งและดำรงอยู่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

คำว่า "เด็ก" หมายความว่ารวมทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ไม่ว่าในที่ใด

ลักษณะที่ 1

ขอบบังคับต่าง ๆ

มาตรา 4 ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนประชาบาลยอมให้เปล่า หมายความว่า ไม่เรียกค่าสอนจากเด็กที่มาเรียน

แม้กระนั้นก็โรงเรียนรัฐบาลบางโรงเรียนซึ่งจัดเป็นพิเศษ ให้เรียกค่าสอนจากเด็กได้ตามอัตราที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด

มาตรา 5 เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุได้ 14 ปีบริบูรณ์ แต่สำหรับบางอำเภอและตำบลด้วยเหตุเฉพาะท้องถิ่น เขตอายุ 7 ปีที่วันนี้อาจเข้มขึ้นเป็น 8 ปี หรือ 10 ปีได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการจะได้ออกแจ้งเวลาเรียนในปีหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 320 เวลา (หรือ 800 ชั่วโมง)

มาตรา 6 การเรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อยู่ในความบังคับ

(1) การที่เด็กผู้ที่มีชื่อในบัญชีตามมาตรา 8 เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรอื่นที่เสนามาตักกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าเทียบเท่ากับหลักสูตรประถมศึกษาได้

(2) การที่เด็กเรียนอยู่ในโรงเรียนที่วันนั้นจริง ๆ ไม่ขาดเกิน 30 วัน ติด ๆ กัน โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยปราศจากเหตุผลที่ฟังได้

มาตรา 7 เมื่อเด็กคนใดอายุได้ 14 ปีบริบูรณ์ ยังอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้พอสมควร ต้องเข้มเขตรับบังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนออกไปอีก จนกว่าเด็กคนนี้จะอ่านและเขียนภาษาไทยได้พอสมควร ยกเสียแต่เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังความคิด ซึ่งเห็นได้ว่าคงจะเรียนให้ถึงฐานะกึ่งนั้นไม่ได้

มาตรา 8 ในเดือนสุดท้ายของปีหนึ่งๆ นายอำเภอต้องทำบัญชีเด็กทั้งปวง ซึ่งมีที่อยู่
กินในท้องที่ของตนในเวลานั้น ซึ่งจะมีอายุถึงชีพิตม์ที่จะต้องเข้าเรียนในระหว่างปีต่อไป

นายอำเภอต้องแจ้งความควยลายลักษณะอักษรตอบบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กทุกคน
ที่มีชื่อในบัญชี ให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในระหว่างปีต่อไป ตั้งแต่เวลาที่
นายอำเภอเห็นว่าจะเป็นการสะดวกและได้กำหนดไว้ในแจ้งความนั้น

ให้นายอำเภอส่งบัญชีเด็กที่พาให้แก่ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในท้องที่ของตนโรง
ละฉบับ

มาตรา 9 โรงเรียนประถมศึกษาทุก ๆ โรงเรียน ครูใหญ่จะต้องใช้สมุดบันทึก 3 เล่ม
ต้องทำให้ทันเวลาเสมอ และถูกต้องตามข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ สมุด 3 เล่มนี้ คือ

- (1) ทะเบียนนักเรียน แสดงรายรับและรายจ่าย
- (2) บัญชีเรียกชื่อ
- (3) สมุดหมายเหตุรายวัน

มาตรา 10 เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการจะให้ยกเว้นเด็กคนใดคนหนึ่ง จากการ
เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองร้องว่าเด็กคนนั้นรับศึกษาอยู่
ในครอบครัวของเขาแล้ว

แต่ถ้าโดยยกเว้นครั้งนี้ บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กคนนั้นให้ศึกษาธิการอำเภอ
ปีละครั้งหนึ่ง เพื่อสอบไล่ดูว่า ศึกษาที่ได้รับนั้นเป็นอย่างใดในเวลานั้น ถ้าปรากฏว่าไม่เพียงพอ
หรือไม่ได้เรียนจบหลักสูตรประถมศึกษาหรือหลักสูตรที่เทียบได้ปานนั้น เสนาบดีกระทรวงศึกษา-
ธิการเมื่อได้ทราบจากรายงานของนายอำเภอว่าเป็นดังนั้นแล้ว จะถอนยกเว้นเสียก็ได้

มาตรา 11 การยกเว้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา จะให้ได้แก่เด็ก
ที่มีลักษณะดังนี้อีกด้วย คือ

(1) เด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี เมื่อได้เรียนจบหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรอื่น
ที่เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าเทียบได้ปานนั้น และสอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตาม
หลักสูตรประถมศึกษาหรือหลักสูตรที่เทียบได้ปานนั้น

(2) เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังกายหรือกำลังความคิด หรือเป็นโรคติดต้อ

(3) เด็กที่อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าเกิน 3200 เมตร หรือ
ที่ไม่สามารถจะไปถึงโรงเรียนได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งอันไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้

มาตรา 12 การยกเว้นทั้งปวงตามมาตรา 11 ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ได้ แต่เมื่อ
ไทยยกเว้นไปแล้วต้องรายงานต่ออุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลจะถอน
การยกเว้นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ไปนั้นเสียก็ได้

มาตรา 13 จะให้การยกเว้นชั่วคราวจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่-
ได้ชั่วเวลาไม่เกินกว่า 2 เดือนในปีหนึ่งครั้ง ๆ กันไปหรือไม่ติด ๆ กัน เมื่อบิดามารดาหรือผู้
ปกครองเด็กขอร้องด้วยลายลักษณ์อักษร การยกเว้นชั่วคราวครั้งนี้จะให้ได้เฉพาะต่อเมื่อปรากฏ
ว่าการเป็นอยู่ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องอาศัยการงานที่เด็กทำ หรือจำเป็นต้องใช้เด็ก
สำหรับการภักดีกรรม หรือการหัตถกรรม ซึ่งมีฉนั้นจะหาไปไม่ใคร่ทีเดียว

นายอำเภอเป็นผู้ยกเว้น แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะถอนการยกเว้นที่นายอำเภอได้
ให้ไปนั้นเสียก็ได้ เมื่อเห็นว่าควรทำดังนี้

มาตรา 14 โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงต้องให้เจ้าพนักงานของรัฐบาลผู้มีตำแหน่ง
ที่จะตรวจ ตรวจได้ไม่ว่าเวลาใด ผู้มีตำแหน่งดังที่วานี้คือ หัวหน้ากรมกอง ต่าง ๆ ในกระทรวง
ศึกษาธิการ ข้าหลวงตรวจการศึกษาประจำภาค ศึกษาธิการมณฑล ศึกษาธิการจังหวัด พนักงาน
ตรวจการศึกษาประจำแขวง และศึกษาธิการอำเภอแห่งกระทรวงศึกษาธิการ กับทั้งอุปราช
สมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด

โรงเรียนประถมศึกษาทั้งปวง นายอำเภอจะไปตรวจเพื่อสอดส่องดูว่า เด็กในท้องที่
ของตนได้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติได้ และส่วนโรงเรียนประชาบาลไปตรวจ
เพื่อทำหน้าที่จัดการและคุ้มครองตามที่กล่าวไว้ในลักษณ 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา 15 การสอบไล่ประโยคประถมศึกษา อันเป็นการสอบไล่ให้ประกาศนียบัตร
ประโยคประถมศึกษานั้น ให้เด็กทุกคนที่ได้รับประถมศึกษาตามข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิ-
การเกี่ยวแก่เรื่องนี้เข้าสอบไล่ การสอบไล่นี้ให้มีวิชาอยู่ทุกวิชาแห่งหลักสูตรประโยคประถม
ศึกษา หรือหลักสูตรที่เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าเทียบได้ปานนั้น

การสอบไล่ที่วานี้ เจ้าพนักงานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้สอบทั้งสิ้น

ลักษณที่ 2

โรงเรียนรัฐบาล

มาตรา 16 การตั้ง การดำรงอยู่ และการจัดโรงเรียนรัฐบาล ย่อมเป็นไปตามข้อ
บังคับซึ่งเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจออกใช้สำหรับโรงเรียนรัฐบาล

ลักษณะที่ 3

โรงเรียนประชาบาล

มาตรา 17 โรงเรียนประชาบาลตั้งดังนี้

(1) คุ้มประชาชนในหมู่บ้านหนึ่ง หรือตำบลหนึ่งมีใจสมัครตั้ง เมื่อไต่ขึ้นเรื่องราวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดโดยทางนายอำเภอ และได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ตั้งแล้ว หรือ

(2) ถ้าประชาชนไม่สมัคร หรือไม่สามารถทำดังนี้ ให้นายอำเภอเป็นผู้ตั้ง เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วอย่างเดียวกัน

มาตรา 18 โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้งนั้น ให้มีสภากรรมการจัดการเป็นผู้จัดตั้งและดำรงไว้ สภากรรมการจัดการหนึ่งให้มีจำนวนกรรมการจัดการไม่เกิน 5 คน และผู้ที่มีสมัครออกเงินสำหรับการตั้งขึ้น และดำรงอยู่แห่งโรงเรียนที่ว่าเป็นผู้ตั้ง

มาตรา 19 การตั้งกรรมการจัดการนั้นดังนี้

ก. ในการจัดตั้งโรงเรียนนี้ เมื่อประชาชนจำนวนหนึ่งได้ลงชื่อสมัครออกเงิน และได้ออกเงินแล้ว ได้จำนวนเงินซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนได้เมื่อใดผู้ที่ลงชื่อสมัครออกเงิน และได้ออกเงินแล้วตามอัตราที่อุปราช หรือสมุหเทศาภิบาล กำหนดตามที่เห็นเป็นการสมควร ซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า 5 บาท มีสิทธิให้คะแนนเลือกใครคนละคะแนนในการตั้งกรรมการจัดการ

ข. สำหรับการดำรงโรงเรียน ผู้ที่ลงชื่อออกเงินเลือกตั้งกรรมการจัดการในเดือนต้นของทุกปี เว้นเสียแต่ผู้ที่ลงชื่อสมัครออกเงินคนใดไม่ได้ออกเงินสำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนตามอัตราที่อุปราช หรือสมุหเทศาภิบาลกำหนดตามที่เห็นเป็นตามสมควร ซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า 5 บาทต่อไปตามคราว เป็นต้นไม่มีสิทธิจะให้คะแนนเลือกตั้งได้

แต่อย่างไรๆ การตั้งกรรมการจัดการนั้น ยังไม่นับว่าถูกต้องตามกฎหมาย จนกว่าจะได้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด และได้รับความเห็นชอบแล้ว

กรรมการจัดการที่ตั้งขึ้นดังนี้ อาจได้รับค่าบวการจากเงินบำรุงโรงเรียนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดให้เป็นปีๆ ไป ควบคู่ความเห็นชอบของอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล

มาตรา 20 เมื่อประชาชนได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นในหมู่บ้านหรือตำบลที่อยู่นั้น และได้ตั้งกรรมการจัดการแล้ว กรรมการจัดการครั้งนี้ต้องไปจดทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอตามท้องที่

จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนแล้วกรรมการจัดการนั้นรวมกันทั้งสภาเป็นบุคคลตามกฎหมายหาใช่เป็นบุคคลตามกฎหมายเป็นคน ๆ ไปไม่

มาตรา 21 กรรมการจัดการสภาหนึ่งสภาเดียวกันจะตั้งให้จัดการสองโรงเรียน - หรือมากกว่าสองโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านหมู่หนึ่งหมู่เดียวกัน หรือตำบลหนึ่งตำบลเดียวกันก็ได้ แต่แผนอย่างนี้ก็ได้ ให้เป็นหน้าที่ของสภากรรมการจัดการที่จะทำงบประมาณรายใดรายจ่ายเป็นโรง ๆ ไป

มาตรา 21 เงินที่จำต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลซึ่งประชาชนตั้งขึ้นสืบมาจากประชาชนตามที่สมควรใน

เงินที่ประชาชนสมัคออกให้ นั้น เก็บด้วยวิธีต่อไปนี้

- ก. ในการจัดตั้งโรงเรียน ให้ส่งต่อนายอำเภอ นายอำเภอต้องจัดการรักษาเงินนั้น ในความคุ้มครองของคูวาราชการจังหวัด ตามคำชี้แจงของกระทรวงศึกษาธิการด้วยเรื่องนี้ จนถึงเวลาที่ได้อนุญาตจากคูวาราชการจังหวัดให้จัดตั้งโรงเรียนและได้ตั้งกรรมการจัดการแล้ว ตั้งแต่นั้นให้นายอำเภอมอบเงินที่เก็บไว้ได้ตั้งนั้นแก่สภากรรมการจัดการ
- ข. สำหรับกรรมการดำรงโรงเรียนอยู่ สภากรรมการจัดการเป็นผู้เก็บเงินประชาชนสมัคออกให้เป็นรายปี

มาตรา 23 หน้าที่ของสภากรรมการจัดการนั้นมั่งคั่งนี้

- ก. เก็บเงินที่ประชาชนสมัคออกให้ทุกปี
- ข. ดูแลการเงินของโรงเรียน (ทั้งรายรับรายจ่าย) ให้เรียบร้อย และปฏิบัติให้เป็นสมควรในการซื้อ ขาย เช่า ให้เช่าสมบัติของโรงเรียน
- ค. รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามที่ควรจะเป็น กับจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้ควรแก่การณ์
- ง. ช่วยเหลือผู้ตรวจการของกระทรวงศึกษาธิการ สารวัตรศึกษา และกรรมการศึกษาเมื่อต้องการให้ช่วยเหลือ

มาตรา 24 เมื่อประชาชนไม่สามารถจะดำรงโรงเรียนที่ได้ตั้งขึ้นต่อไปอีก ด้วย เหตุผลอย่างใด ๆ ก็ดี สภากรรมการจัดการต้องแจ้งความต่อนายอำเภอ

ในเวลาเดียวกันนั้น สภากรรมการจัดการต้องตั้งผู้ชำระบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคน ซึ่ง เมื่อนายอำเภอเห็นด้วยแล้วจะเป็นผู้มีอำนาจชำระสะสางกิจการของโรงเรียนนั้น จัดการใช้หนี้สินและแบ่งทรัพย์สินสมบัติที่คงมีอยู่ให้แก่ผู้ตั้งชื่อสมัคออกเงิน ให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจบังคับให้ผู้ตั้งชื่อสมัคออกเงินไถ่ส่งเงินที่ยังค้างอยู่ในเวลาที่ลมโรงเรียนนั้นให้เสร็จสิ้น

ทรัพย์สินสมบัติที่คงมีอยู่ต้องแบ่งให้ผู้ตั้งชื่อสมัคออกเงิน ตามส่วนของเงินที่ได้ออกจริง ๆ แต่ผู้ที่จะไถ่ส่วนแบ่งนั้นต้องเป็นผู้ที่ไถ่ออกเงินมาติด ๆ กัน 3 ปี หรือถ้าโรงเรียนนั้นดำรงมาได้ไม่ถึง 3 ปี ก็ต้องเป็นผู้ที่ไถ่ออกเงินมาตั้งแต่แรกตั้ง

ผู้ชำระบัญชีต้องเป็นผู้จัดการใช้หนี้สิน เหตุฉนั้นถ้าทรัพย์สินสมบัติที่คงมีอยู่ของโรงเรียนปรากฏว่าไม่เพียงพอที่จะใช้หนี้สินของโรงเรียนให้เสร็จสิ้นได้ ให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจที่จะเรียกส่วนที่ขาดนั้นจากผู้ตั้งชื่อสมัคออกเงินไว้ แต่จะให้ผู้ตั้งชื่อสมัคออกเงินนั้นออกกันเป็นส่วนตามจำนวนเงินที่ไถ่ออกครั้งหลังที่สุด

มาตรา 25 เมื่อการณเป็นไปตามมาตรา 24 ให้กระทรวงศึกษาธิการมีสิทธิที่จะซื้อสมบัติที่เคลื่อนที่ใดหรือที่เคลื่อนที่ไม่ได้ซึ่งเป็นของโรงเรียน จากสภากรรมการจัดการก่อนผู้อื่นที่ขอซื้อ เว้นไว้เสียแต่ว่าถากระทรวงศึกษาธิการไม่ไต่แจ้งความจงหมายต่อสภากรรมการจัดการภายใน 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่สภากรรมการจัดการไต่แจ้งความ ให้ถือว่ากระทรวงศึกษาธิการสละสิทธิคั้งนั้นแล้ว

ถากระทรวงศึกษาธิการจะซื้อ การกำหนดราคาใหม่ถึงราคาที่สภากรรมการจัดการไต่ซื้อมา และราคาของสมบัตินั้นในปัจจุบันประกอบกัน ถามีการโต้แย้งควยเรื่องนี้ ให้รองคอสาลแห่งของจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้ศาลที่ว่ามีอำนาจเป็นผู้ที่จะกำหนดราคาแห่งสมบัติ

มาตรา 26 โรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง ให้นายอำเภอเป็นผู้จัด มีศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ช่วยตามหน้าที่ นอกจากนั้นจะตั้งข้าราชการอื่น ๆ ในอำเภอ นั้นเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่อีกก็ได้ เมื่อเห็นว่าเป็นการสมควร

มาตรา 27 เงินที่จำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลซึ่งนายอำเภอตั้ง ให้เก็บจากประชาชนในอำเภอรายปีเป็นศึกษาพลี ตามที่จะกล่าวในข้อต่อไปหรือตามวิธีอื่น ซึ่งอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้วางระเบียบการเก็บ เมื่อกำหนดและ ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่อำเภอเห็นด้วยคั้งนั้นแล้ว

มาตรา 28 ชายฉกรรจ์ทุกคนอายุ 18 ปี ถึง 60 ปี จำต้องเสียศึกษาพลี ศึกษาพลี นีต้องไม่ต่ำกว่า 1 บาท หรือไม่เกินกว่า 3 บาท เก็บตามอัตรา และเก็บภายในเวลาที่อุปราช หรือสมุหเทศาภิบาลจะกำหนดเป็นปี ๆ ไป ด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ

บุคคลต่อไปนี้โดยยกเว้นไม่ต้องเสียศึกษาพลี

- (1) ผู้ที่ทำการหาเลี้ยงชีพไม่ได้
- (2) ภิกษุ สามเณร บาดหลวง ครูสอนศาสนาพุทธเถรวาท และผู้สอนศาสนาอิสลาม ส่วนผู้สอนศาสนาอิสลามนั้นให้กำหนดในสุเหร่าแห่งหนึ่งไม่เกินกว่า 3 คน
- (3) พลทหารบก พลทหารเรือ พลตำรวจภูธร และพลตำรวจพระนครบาล ประจำ การที่ต้องเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ
- (4) ผู้ที่ไม่มีเงินในปีก่อนได้สมัคออกเงินให้ในการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาล ในอำเภอเดียวกันแล้ว ยกเสียแล้วตามจำนวนเงินที่ออกไปแล้วนั้นน้อยกว่าศึกษาพลีที่ต้องเสีย จำต้องออกส่วนที่ยังขาดอยู่

มาตรา 29 หน้าที่ของนายอำเภอมีดังนี้

- ก. ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง ให้เป็นผู้ตรวจสอบส่งดูว่า สภา กรรมการจัดการได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 23 หรือไม่
- ข. ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้งเอง ให้เป็นผู้เก็บเงินทุกปีตาม มาตรา 27 ดูแลการเงิน (ทั้งรายรับรายจ่าย) ให้เรียบร้อย และปฏิบัติให้ เป็นที่สมควรในการซื้อขายเช่า ให้เช่า สมบัติของโรงเรียนในความคุ้มครอง ของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการด้วยเรื่องนั้น - รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นตามที่ควรจะเป็น กับจัดสถานที่และเครื่องใช้ ให้ควรแก่การ

มาตรา 30 ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งกรรมการศึกษาอันประกอบด้วยบุคคลที่สมควร และมีผู้รับหน้าถือาก็ได้ เมื่อได้รับมอบอำนาจจากอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลแล้ว หน้าที่ของ กรรมการศึกษานั้นดังนี้

- (1) ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง ให้เป็นผู้ตรวจตราดูแลงบประมาณ บัญชีเงินของโรงเรียนปีละครั้ง และสอดส่องดูว่าโรงเรียนได้จัดคืออยู่หรืออย่างไร
- (2) ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง ให้เป็นผู้ช่วยนายอำเภอหรือแบ่ง เบาหน้าที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของนายอำเภอ. เมื่อได้รับคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดให้ทำดังนี้

มาตรา 31 กระทรวงศึกษาธิการอาจให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนประชาบาล เงินอุดหนุนดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการจ่ายให้จากงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ แก่สภากรรมการจัดการหรือนายอำเภอ แล้วแต่ประเภทโรงเรียน แต่อย่างไร ๆ ไม่ให้ถือว่า การที่ให้อุดหนุนดังนี้ เป็นการให้ลดเงินที่มีผู้สมัคออกหรืออัตราเงินที่ต้องเสียตามที่บังคับไว้ในมาตรา 27

มาตรา 32 สภากรรมการจัดการหรือนายอำเภอ แล้วแต่ประเภทโรงเรียน มีอำนาจที่จะรับทรัพย์สินบางอย่างใด ๆ ที่เอกชนหรือคณะมอบให้ หรือให้เป็นมรดกไว้โดยทนายกรรมเพื่อบำรุงโรงเรียน

ถ้าทรัพย์สินที่มอบให้ หรือให้เป็นมรดกไว้นั้น ผู้ให้ขอความบังไว้อย่างไรด้วย สภากรรมการจัดการหรือนายอำเภอ แล้วแต่ประเภทโรงเรียนรับไม่ได้เป็นอันขาด นอกจากได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา 33 โรงเรียนประชาบาลทั้งปวงอยู่ใต้ขอบบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ - เกี่ยวแก่เวลาของโรงเรียน หลักสูตร หนังสือที่จะใช้ ระเบียบการปกครอง การปิดโรงเรียนชั่วคราวเมื่อมีโรคระบาดที่เกิดขึ้น ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน และสิ่งทั่วไปที่เกี่ยวข้องแก่การสอนและความสดวกของนักเรียน

ครูใหญ่และครูของโรงเรียนประชาบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ตั้งและถอนด้วยความเห็นชอบของอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล

มาตรา 34 ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง นายอำเภอมีอำนาจที่จะโอนเงินที่เก็บได้ในตำบลหนึ่ง ซึ่งจำนวนเงินที่เก็บตามมาตรา 27 ปรากฏว่า เหลือใช้สำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลในตำบลนั้น ไปใช้เท่าที่จำเป็นสำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลในอีกตำบลหนึ่ง ในท้องที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งเงินที่เก็บได้ปรากฏว่าไม่เพียงพอสำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียน

การที่จะจัดตั้งนี้ต้องรายงานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรับความเห็นชอบก่อน

มาตรา 35 นายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งให้ส่งเด็กที่มีที่อยู่กินในท้องที่ตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่ง ไปยังโรงเรียนที่อยู่ในท้องที่อีกตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่ง เมื่อปรากฏว่าควรคั้งนั้นด้วยเด็กอยู่ใกล้โรงเรียนที่ว่านั้นกว่าโรงเรียนอื่นในท้องที่ ซึ่งเด็กที่มีที่อยู่กินนายอำเภอจะทำคั้งนี้ต่อเมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กขอร้องสภากรรมการจัดการ นายอำเภอหรือกรรมการ

ศึกษาที่เกี่ยวข้องของแล้วแต่การณ ต้องจัดการทั้งปวงเพื่อใช้หนี้โรงเรียนที่ส่งเด็กไปนั้น ด้วยการตกลงคิดทดแทนกันระหว่างโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง หรือด้วยการคิดค่าใช้จ่ายที่ทองเสียไปในงบประมาณของโรงเรียนในท้องที่ที่เด็กอยู่นั้น เพื่อให้แก่โรงเรียนที่วานั้น

ถ้ามีการโต้แย้งเกิดขึ้นด้วยการใช้มาตรานี้ ให้รองตอผู้วาระราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจคดีขาดและสั่งในเรื่องนี้

มาตรา 36 ถ้าสภากรรมการจัดการไม่ปฏิบัติให้เพียงพอตามบทพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้อนุญาตให้จัดตั้งและจัดการโรงเรียนประชาบาลแล้ว ให้ผู้วาระราชการจังหวัดแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรให้ทำตามภายในเวลาอันสมควร

ถ้าสภากรรมการจัดการไม่ทำตามคั้งนั้นไซ้ ให้ผู้วาระราชการจังหวัดถอนอนุญาตที่ให้ตั้งและดำรงโรงเรียนประชาบาลต่อไป

เมื่อสถานการณ์เป็นคั้งนี้ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นนั้น ให้เป็นอันเลิกและจัดการชำระบัญชีตามความแห่งมาตรา 24 และมาตรา 25 แต่ผู้วาระราชการจังหวัดจะตั้งผู้ชำระบัญชีเองก็ได้ ถ้าเห็นว่าสมควรจะทำคั้งนั้น

ลักษณะที่ 4

โรงเรียนราษฎร์

มาตรา 37 การตั้ง การดำรงอยู่ และการจัดโรงเรียนราษฎร์ ให้อยู่ในความครอบงำของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

ศูนย์วิทยุวิทยุการ

ลักษณะที่ 5

สารวัดศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรา 38 ให้ผู้วาระราชการจังหวัดตั้งสารวัดศึกษาได้ และสารวัดศึกษานั้น ให้ได้รับเงินเดือนตามอัตราที่ผู้วาระราชการจังหวัดเป็นผู้กำหนดด้วยความเห็นชอบของอุปราช หรือสมุหเทศาภิบาล

เงินเดือนสารวัดศึกษาที่คั้งขึ้นสำหรับอำเภอดิให้ใช้จากรายได้ประจำปีของโรงเรียนประชาบาลในอำเภอนั้น รายได้คั้งนี้ได้แก่รายรับทั้งปวงของโรงเรียน เช่นกับเงินที่มีผู้สมัคออกให้ เงินศึกษา เงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ (ถ้าได้อุดหนุน) ฯลฯ เงินที่โรงเรียนประชาบาลโรงเรียนหนึ่ง ๆ จำต้องให้ ให้เป็นจำนวนตามส่วนของรายได้

นายอำเภอต้องเก็บค่าเงินเดือนสำหรับค่าเล่าเรียนจากสภากรรมการจัดการเป็นรายปีหรือ
เอาจากเงินของโรงเรียนประจำบาลที่ตนเป็นผู้จัดเองแล้วแต่ประเภทโรงเรียน

มาตรา 39 สภาวัดศึกษามีหน้าที่ที่จะสอบบัญชีเด็กตามที่กล่าวไว้ในมาตรา 8 เพื่อ
ให้ทราบว่า เด็กได้เรียนอยู่ตามความต้องการแห่งแรงใจของนายอำเภอหรือไม่

เมื่อบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือเด็กเองไม่ปฏิบัติตามแรงใจตามที่ว่านี้ ให้สภาวัด
ศึกษาแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรใหม่ปฏิบัติตามภายในเวลาอันสมควร

สภาวัดศึกษามีหน้าที่จะแจ้งความแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือเด็กเองด้วยลายลักษณ์
อักษรใหม่ปฏิบัติให้เพียงพอตามพระราชบัญญัติอื่นอีกด้วย เมื่อเด็กขาดการเรียนตามมาตรา 6 (2)

ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือเด็กเองไม่ปฏิบัติตามแรงใจที่เตือนของสภาวัดศึกษา
เช่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สภาวัดศึกษารายงานด้วยลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอเพื่อบังคับให้
ได้เรียน

มาตรา 40 นอกจากที่กล่าวแล้ว ให้สภาวัดศึกษามีอำนาจสืบสวนและสอดส่องดูว่ามี
เด็กรับใช้งานอะไร รับใช้อยู่ในโรงงาน หรือในร้านโรงอะไร ฯลฯ จนเป็นที่ชัดเจนไม่ให้
เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติ

ถ้าว่า เด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนเพราะเหตุที่รับใช้การงานตามที่ว่านี้ ให้สภาวัด
ศึกษาแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ใช้ให้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่สะดวก ให้เด็กได้
เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติในเวลาอันสมควร ถ้าผู้ใช้ไม่จัดการดังนั้นไซ้ ให้
สภาวัดศึกษารายงานด้วยลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ นายอำเภอจะเป็นผู้แจ้งความด้วยลาย
ลักษณ์อักษรต่อผู้ใช้ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

คู่มือวิธีทบทวนวิทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลักษณะที่ 6 วิธีพิจารณาและลงโทษ

มาตรา 41 ถ้าผู้ต้องเสียเงินศึกษาตามที่บังคับไว้ในมาตรา 27 หรือสภากรรม
การจัดการที่ต้องเสียค่าเงินเดือนสำหรับค่าเล่าเรียนตามที่บังคับไว้ในมาตรา 38 ไม่เสียให้ด้วยเหตุ
ใด ๆ ก็ดี ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะเอาเงินจำนวนนั้นให้ได้ ด้วยการยึดและขายทอดตลาด
ทรัพย์สินสมบัติของผู้นั้นหรือทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนประจำบาล ที่เงินศึกษาหรือค่าเงินเดือน
สำหรับค่าเล่าเรียนติดค้าง แล้วแต่การณึ่งเพียงพอกับจำนวนเงินที่ติดค้าง กับทั้งค่าใช้จ่ายของการ
ขายทอดตลาดนั้นด้วย

มาตรา 42 บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดที่ได้รับแจ้งความของนายอำเภอให้ส่งเด็กเข้าโรงเรียนประถมศึกษาไม่ปฏิบัติตามแจ้งความนั้น ให้นายอำเภอแจ้งความแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนนั้นอีกครั้งหนึ่ง ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้นั้นยังซัดขิ้นไม่ทำตามคำสั่งแจ้งของนายอำเภออยู่ก็ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษและอยู่ในฐานะที่จะต้องถูกหมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้น

ถ้าผู้นั้นไม่มีข้อแก้ตัวอันฟังได้ ศาลคดีอาญานั้นจึงบังคับเรียกประกันทัณฑ์บน หรือเรียก แหนทัณฑ์บนให้ผู้นั้นแล้วถือว่าต่อไปจะปฏิบัติให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียน ให้กำหนดจำนวนเงินค่าปรับเมื่อผิดทัณฑ์บน แດอย่างมากที่สุดไม่เกิน 50 บาท

ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่วานั้นซัดขิ้นที่จะทำทัณฑ์บนหรือไม่หาประกันให้ตามที่ศาลเห็นสมควรจะเรียก ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท

มาตรา 43 ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดต้องโทษตามมาตรา 42 แล้ว ยังซัดขิ้นไม่ปฏิบัติให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนให้หมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้น และผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 วัน หรือปรับไม่เกิน 100 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กับค่าผิดทัณฑ์บนก็ให้ปรับด้วย

มาตรา 44 บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดที่เด็กของตนขาดโรงเรียนเกิน 30 วัน ตามมาตรา 6 ให้นายอำเภอแจ้งความแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้นั้นให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ถ้ายังซัดขิ้นไม่ปฏิบัติตาม คือ บลยให้เด็กขาดอีกระหว่างปีเดียวกัน โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยปราศจากเหตุผลที่ฟังได้ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษ และอยู่ในฐานะที่จะต้องถูกหมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้น ตามที่บังคับไว้ใน 2 มาตราข้างต้น และให้ผู้นั้นต้องโทษอย่างเดียวกัน แดลกลงหนึ่ง

มาตรา 45 ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดแสดงให้ศาลคดีอาญาชั้นต้นเห็นเพียงพอว่าได้ใช้ความพยายามอันควรทุกอย่างที่จะให้เด็กได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนศาลจะบลยบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนนั้นให้พ้นโทษ แດว่าอาจจะตัดสินให้ส่งเด็กไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ มีกำหนดเวลา หรือจนกว่าจะสิ้นเวลาที่บังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

แต่อย่างไร ๆ ต้องนำเด็กนั้นมายังศาล

มาตรา 46 ผู้ใช้เด็กทำงานคนใดจงใจชักชวนตอสารวัดศึกษา หรือนายอำเภอ

แล้วแต่การดี ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือขัดขวางไม่ให้เด็กเรียนอยู่ในโรงเรียน ด้วยการไม่ปฏิบัติ ตามแจ้งความของนายอำเภอตามมาตรา 40 ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษ และให้ปรับไม่เกิน 50 บาท

มาตรา 47 ครูใหญ่โรงเรียนราษฎรคนใดไม่ใช้สมุดบันทึก และทำให้สิ้นเวลาตามที่ บังคับไว้ในมาตรา 9 ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษปรับไม่เกิน 50 บาท

มาตรา 48 ผู้ใดจงใจขัดขวางหรือผู้ตรวจการตามที่กล่าวไว้ในมาตรา 14 แห่งพระ ราชบัญญัตินี้ หรือนายอำเภอ หรือผู้ชำระบัญชีที่ใดสั่งให้ชำระสะสางกิจการของโรงเรียนประชา บาลในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษปรับไม่เกิน 50 บาท

มาตรา 49 การฟ้องเอาโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่ของ พนักงานอัยการฝ่ายเดียว

ลักษณะที่ 7

ข้อความเบ็ดเตล็ด

มาตรา 50 โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้งซึ่งมีอยู่แล้วในเวลาที่ใช้พระราชบัญญัตินี้ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่บังคับไว้ในบทนี้ นับแต่วันที่ใช้พระราชบัญญัตินี้

เกี่ยวแก่อนั้น ผู้ที่ลงชื่อสมัครออกเงินซึ่งมีสิทธิที่จะเลือกตั้งกรรมการจัดการ ต้องตั้ง กรรมการจัดการ และยื่นคำร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา 17 เมื่อได้รับอนุญาตจาก ผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว เงินที่เก็บไว้ได้สำหรับการนี้ทั้งสิ้น จะได้มอบให้สภากรรมการจัดการ

มาตรา 51 สำหรับคำเนิการตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรุงเทพมหานคร ให้ถือว่า เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้ทำหน้าที่ตามมาตราต่าง ๆ ข้างบนนี้ ซึ่งตกอยู่แก่ผู้ว่าราชการ หรือ สมุหเทศาภิบาล และนครบาลจังหวัด หรืออธิบดีกรมพระนครบาล เป็นผู้ทำหน้าที่ซึ่งตกอยู่แก่ผู้ว่า ราชการจังหวัด แล้วแต่ระเบียบการปกครองท้องที่ในกรุงเทพมหานคร

มาตรา 52 เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการเมื่ออำนาจที่จะออกกฎเสนาบดี เพื่อคำเนิ การให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามพระราชบัญญัตินี้ กฎเสนาบดี เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติตราไว้แต่ วันที่ 1 กันยายน พระพุทธศักราช 2464 เป็นปีที่ 12
ในรัชกาลปัตยุมันนี้

ภาคผนวก ข.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พุทธศักราช 2478

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร)

ลงวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2478

น.อ. อาทิตย ทัพอภา ร.น.

พล.อ. เจ้าพระยาพิชัยเนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2478

เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประถมศึกษาเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุวิทยากร

ขอความเบี่ยงตน

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478"

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 พระราชบัญญัติประถมศึกษา แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2473 กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งมีข้อความขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้ยกเลิกเก็บเงินศึกษาพลี ความพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ซึ่งค้างชำระอยู่นั้นด้วย

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"โรงเรียนประถมศึกษา" หมายความว่าโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาล ที่ให้จัดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่น ที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน และโรงเรียนราษฎร์ที่อนุมัติให้สอนตามหลักสูตรเช่นนั้น

"โรงเรียนรัฐบาล" หมายความว่าโรงเรียนประถมศึกษากระทรวงธรรมการตั้งและดำรงด้วยเงินงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

"โรงเรียนประชาบาล" หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่ประชาชนในตำบลหนึ่งหรือหลายตำบลตั้ง และดำรงด้วยทรัพย์สินของตนเอง และโรงเรียนประถมศึกษาที่นายอำเภอตั้งและดำรงด้วยเงินของประชาชนที่วานั้น หรือด้วยเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ หรือทั้งสองประการ

"โรงเรียนเทศบาล" หมายความว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่เทศบาลตั้งหรือได้รับโอนมา และดำรงด้วยเงินรายได้ของเทศบาล

"โรงเรียนราษฎร์" หมายความว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งและดำรงตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์

"ผู้ปกครอง" หมายถึงผู้ปกครองตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบุคคลใด ๆ ที่เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำ

"รัฐมนตรี" หมายความว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

"กฎกระทรวง" หมายความว่ากฎ ซึ่งรัฐมนตรีออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัตินี้

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายถึงเจ้าหน้าที่พนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 เพื่อประโยชน์แห่งการตรวจสอบตามตรา 17 รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงธรรมการ อธิบดีกรมศึกษาธิการ อธิบดีกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมศึกษาธิการ หัวหน้ากองในกรมพลศึกษา หัวหน้าแผนกโรงเรียนราษฎร์ หัวหน้าแผนกโรงเรียนประชาบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด ข้าหลวงตรวจการธรรมการ ธรรมการจังหวัด นายอำเภอ และธรรมการอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่จัดการศึกษาแห่งเทศบาล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งด้วย

หมวด 1

บทเบ็ดเตล็ดทั่วไป

มาตรา 6 เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา จนมีอายุเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่มีความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

เมื่อมีเหตุจำเป็นเฉพาะทองที่สำหรับบางตำบล เขตอายุแปดปีที่ว่านี้ อาจเขยิบขึ้น เป็นเก้าปีหรือสิบปีได้ตามที่รัฐมนตรีจะได้อธิบายในราชกิจจานุเบกษา

การนับอายุ ให้นับตามปีปฏิทินหลวง

มาตรา 7 โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเทศบาลสอนให้โดยไม่เก็บค่าสอน ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้นอาจเรียกเก็บค่าสอนได้ตามอัตราที่รัฐมนตรีได้กำหนดไว้

มาตรา 8 การเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ความหมายความดังนี้

(1) เด็กที่มีชื่ออยู่ในบัญชีตามความในมาตรา 12 ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

(2) เด็กต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจริง ๆ เดือนหนึ่งไม่ขาดเรียนเกินเจ็ดวันโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร

(3) เวลาเรียนในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่น้อยกว่า 320 เวลา หรือ 800 ชั่วโมง

มาตรา 9 ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กคนใดขอร้องเป็นลายลักษณ์อักษรให้ยกเว้นเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้นได้รับการศึกษาอยู่ในครอบครัวของตน และเมื่อนายอำเภอได้พิจารณาเห็นชอบตามเกณฑ์ในกฎกระทรวงที่ได้กำหนดไว้แล้วให้นายอำเภอส่งยกเว้นได้

บิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กที่ได้รับการยกเว้นนั้นให้กระทรวงธรรมการอำเภอสอบไล่ความรู้ปีละหนึ่งครั้ง ถ้าปรากฏว่าเด็กคนนั้นไม่มีความรู้เพียงพอตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ข้าราชการประจำจังหวัดจะส่งถอนการยกเว้นนั้นก็ได้

มาตรา 10 เมื่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กคนใดขอร้องเป็นลายลักษณ์อักษรว่า การเป็นอยู่ของตนจำต้องอาศัยใช้เด็กนั้นชั่วคราวหรือจำต้องใช้เด็กสำหรับการอาชีพ ซึ่งมีฉะนั้น

จะเข้าไปไม่ไต่ที่เดียว และเมื่อนายอำเภอสอบสวนปรากฏความจริง ก็มีอำนาจถอนชั้นเด็กคนนั้น
จากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ปีหนึ่งไม่เกินสองเดือน
ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งถอนการถอนชั้นที่นายอำเภอได้ให้ไปนั้นเมื่อใดก็ได้ เมื่อ
มีเหตุผลอันสมควร

มาตรา 11 นายอำเภอมีอำนาจยกเว้นเด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ จากการเรียนอยู่
ในโรงเรียนประถมศึกษา

(1) เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังกาย หรือกำลังความคิด หรือเป็นโรคเรื้อรัง หรือ
โรคติดต่อ

(2) เด็กที่อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เป็นเวลาเกินสองพันเมตร หรือที่
ไม่สามารถจะไปถึงโรงเรียนได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งซึ่งไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้

(3) เด็กที่จำเป็นต้องการเลี้ยงบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทุพพลภาพไม่มีพันทางหา
เลี้ยงชีพ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน

การยกเว้นตามข้อ (3) นี้ ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ทุพพลภาพมีเด็กที่ต้องอยู่ใน
โรงเรียนประถมศึกษาพร้อมกันหลาย ๆ คน กงยกเว้นให้แต่คนเดียว

เมื่อปรากฏว่าเด็กพ้นจากลักษณะที่ได้รับยกเว้นดังกล่าวแล้ว ให้นายอำเภอส่ง
ถอนการยกเว้นนั้น

ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งถอนการยกเว้นที่นายอำเภอได้ให้ไว้ในวันเมื่อใดก็ได้ เมื่อ
มีเหตุผลอันสมควร

มาตรา 12 ภายในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ทุกปีให้นายอำเภอประกาศแก่ราษฎร
ในท้องถิ่นของตนให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ที่จะเข้าเรียนอยู่ในโรง-
เรียนประถมศึกษาในปีต่อไป ไปแจ้งความตามรายการสำรวจเด็กต่อเจ้าพนักงานยังสถานที่ภายใน
ตำบลและภายในเวลาที่นายอำเภอกำหนดไว้

มาตรา 13 ให้นายอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษร แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
ของเด็กที่ได้สำรวจตามมาตรา 12 ให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในวันเปิด
เรียนภาคต้นของปีต่อไป ตามที่นายอำเภอจะได้นำกำหนดไว้ในใบแจ้งความนั้น เว้นแต่จะมีเหตุ
สุดวิสัยเป็นอุปสรรคขัดขวางไว้

ถ้าปรากฏว่าเด็กรับใช้การงานแห่งใดจนไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติ ให้นำอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ใช้เด็กให้เด็กได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ภายในเวลากำหนด

มาตรา 14 เมื่อปรากฏว่าเด็กคนใดยังมีได้เรียนอยู่ในโรงเรียน ตามแจ้งความของนายอำเภอตามมาตรา 13 หรือขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา 8 (2) ให้นำอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้งหนึ่ง บังคับให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนำเด็กนั้นไปเข้าเรียน

มาตรา 15 เมื่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กคนใดร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรให้เด็กซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่งไปเรียนยังโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งอยู่ในท้องถิ่นอีกตำบลหนึ่ง หรืออำเภอหนึ่ง และเมื่อนายอำเภอสอบสวนเห็นสมควรแล้วก็มีอำนาจสั่งได้

มาตรา 16 ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาต้องจัดให้มี

(1) ทะเบียนนักเรียน

(2) บัญชีเรียกชื่อ

(3) สมุคหมายเหตุรายวัน

ตามแบบของกระทรวงธรรมการ กับทั้งต้องทำให้ทันเวลา และถูกต้องตามบังคับของกระทรวงธรรมการด้วย

มาตรา 17 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าตรวจสอบความเป็นไปในโรงเรียนประถมศึกษาได้ทุกเมื่อ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้องให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการนั้นทุกอย่าง

มาตรา 18 การสอบไล่ประโยคประถมศึกษาชั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทรวงธรรมการ เป็นผู้สอบ และให้สอบไล่ทุกวิชาแห่งหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

หมวด 2

โรงเรียนรัฐบาล

มาตรา 19 การตั้ง การดำรง และการจัดการโรงเรียนรัฐบาลให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งกระทรวงธรรมการกำหนดให้ใช้สำหรับโรงเรียนรัฐบาล

หมวด 3

โรงเรียนประชาบาล

ส่วนที่ 1

โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง

มาตรา 20 เมื่อประชาชนในหมู่บ้านโคกหรือตำบลใด ประสงค์จะจัดตั้งโรงเรียนประชาบาล ให้ผู้เป็นหัวหน้าเบ็ดเตล็ดรับและเก็บเงินที่มีผู้สมัครออกสำหรับการตั้งโรงเรียนนั้น ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 (1) แล้วให้ทำเรื่องราวยื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดโดยทางนายอำเภอขออนุญาตตั้งโรงเรียน พร้อมทั้งส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครออกเงิน และจำนวนที่สมัครออก และส่งเงินที่เก็บโคกนายอำเภอ

เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรและมีเงินพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนได้ ก็ให้อนุญาตให้ตั้งโรงเรียนตามความประสงค์ แล้วรายงานต่อรัฐมนตรี

ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดไม่อนุญาต ก็ให้คืนเงินที่เก็บโคกนั้นแก่ผู้ออกเงิน

มาตรา 21 โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งนั้นเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการจัดการเป็นผู้จัดการและดำรงมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินกว่าห้าคน

มาตรา 22 การเลือกตั้งกรรมการจัดการนั้น ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ผู้ที่ได้ออกเงินสำหรับการตั้งโรงเรียนแล้วเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยบาท หรือได้ออกเงินสำหรับการดำรงโรงเรียนในปีนั้นแล้ว เป็นจำนวนตามอัตราที่ข้าหลวงประจำจังหวัดกำหนดไว้ หรือมากกว่านั้น แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งกรรมการจัดการได้ คนหนึ่งออกเสียงโศกหนึ่งคะแนน

(2) ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชุมกันเลือกตั้งกรรมการจัดการในเดือน เมษายน ทุกปี กรรมการจัดการนั้นให้เลือกจากประชาชนที่สมัครออกเงิน ผู้ที่โศกคะแนนเสียงมากให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือก

(3) บุคคลที่ได้รับเลือกจะเป็นกรรมการจัดการต่อไป เมื่อได้รับอนุมัติจากข้าหลวงประจำจังหวัดแล้ว ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดคัดค้านการตั้งกรรมการผู้จัดการทั้งหมด หรือคัดค้านใครคนหนึ่งให้มีการเลือกกันใหม่ ถ้าหากข้าหลวงประจำจังหวัดยังคงคัดค้านการตั้งกรรมการจัดการที่เลือกขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือบางคนอยู่ก็ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดรายงานเรื่องมายังรัฐมนตรี ถ้าวินิจฉัยรัฐมนตรีเป็นที่ยุติ

มาตรา 23 เมื่อได้รับอนุมัติการเลือกตั้งคณะกรรมการจัดการแล้ว ให้กรรมการจัดการไปจดทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่

มาตรา 24 กรรมการจัดการคณะหนึ่ง จะตั้งให้จัดการโรงเรียน ที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลเดียวกัน มากกว่าโรงเรียนหนึ่งก็ได้

มาตรา 25 เงินที่จำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้ง และดำรงโรงเรียนประชาบาลซึ่งประชาชนจัดตั้งขึ้น ให้เก็บจากประชาชนตามที่สมัคระออกให้ และให้ปฏิบัติดังนี้

(1) สำหรับการจัดตั้งโรงเรียน ให้ผู้เป็นหัวหน้าเก็บเงินจากประชาชนที่สมัคระออกให้ส่งต่อนายอำเภอ เพื่อรักษาตามระเบียบและข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ

(2) สำหรับการดำรงโรงเรียน ให้คณะกรรมการจัดการเป็นผู้เก็บและรักษาเงินที่ประชาชนนอกให้ประจำปี

นอกจากเงินที่ประชาชนสมัคระออกให้แล้ว กระทรวงธรรมการอาจให้เงินอุดหนุนเป็นพิเศษจากงบประมาณของกระทรวงก็ได้

มาตรา 26 คณะกรรมการจัดการมีหน้าที่

(1) เก็บเงินที่ประชาชนสมัคระออกให้ประจำปี

(2) จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย

(3) ทำงบประมาณรายไครายจ่ายของโรงเรียน แยกเป็นรายโรงเรียน

(4) รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามทางที่ควร กับจัดสถานที่เรียน และเครื่องใช้ของโรงเรียนให้ควรแก่การ

(5) จัดการในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียน ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา 27 โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นนั้น ชาวหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้เลิกล้มได้

(1) เมื่อคณะกรรมการจัดการได้รายงานขอเลิกล้มด้วยเหตุใด ๆ หรือ

(2) ถ้าปรากฏว่าคณะกรรมการจัดการไม่ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อได้รับหนังสือแจ้งความจากข้าหลวงประจำจังหวัดให้ปฏิบัติตามภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งความแล้ว คณะกรรมการจัดการก็ยังไม่ปฏิบัติตาม ข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งเลิกล้มโรงเรียนได้ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

เมื่อโรงเรียนใดเลิกตามข้างต้นนี้ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัด ส่งนายอำเภอถอน
ข้อคณะกรรมการจัดการโรงเรียนนั้นออกจากทะเบียน

มาตรา 28 เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งเลิกโรงเรียนตามความในมาตรา 27
ให้คณะกรรมการจัดการตั้งผู้ชำระบัญชีคนหนึ่ง หรือหลายคน เพื่อชำระสะสางกิจการของโรง-
เรียนด้วยความเห็นชอบของนายอำเภอ ถ้าไม่ตกลงกันให้นายอำเภอร้องขอศาลให้ตั้ง
ผู้ชำระบัญชี

แต่ในกรณีตามมาตรา 27 (2) ข้าหลวงประจำจังหวัดอาจตั้งผู้ชำระบัญชีเสียเอง
ก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา 29 ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของโรงเรียนในระหว่างเวลาที่ยัง
ไม่เสร็จการชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจเรียกร้องให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระแก่โรงเรียน แต่มิให้ผู้ชำระบัญชี
ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของโรงเรียน จนกว่าจะสอบสวนเป็นที่แน่นอนแล้วว่า ทรัพย์สินของโรงเรียน
มีพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยสิ้นเชิง ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินของโรงเรียนไม่มีพอผู้ชำระบัญชี
มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่สมัครออกเงินส่งเงินตามจำนวนที่ค้างชำระ ถ้ายังไม่พออยู่อีกให้ผู้ชำระ
บัญชีขอ เงินช่วยเหลือจากกระทรวงธรรมการผ่านทางอำเภอ ถ้ากระทรวงธรรมการปฏิเสธ
ให้ผู้ชำระบัญชีเอาทรัพย์สินเท่าที่มีอยู่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ของโรงเรียนตามส่วนแห่งหนี้

มาตรา 30 เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้ผู้ชำระบัญชีมอบ
หมายแก่ข้าหลวงประจำจังหวัด และให้ข้าหลวงประจำจังหวัดจัดโอนไปยังโรงเรียนประชาบาล
หรือโรงเรียนเทศบาลซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนที่ลบลเลิกนั้น เพื่อใช้จ่ายในการประดมศึกษาต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2
โรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอจัดตั้ง

มาตรา 31 ตำบลใดไม่มีโรงเรียนประถมศึกษาหรือมีไม่พอแก่ความเป็นอยู่แห่งตำบล
นั้นให้นายอำเภอจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยความเห็นชอบ
ของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา 32 เงินที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียนนั้น ให้ได้รับจาก
ทรัพย์สินซึ่งประชาชนออกให้โดยใจสมัคร หรือโดยกฎหมาย หรือจากเงินช่วยการประถมศึกษา
ในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

มาตรา 33 ให้นายอำเภอเป็นผู้จัดการโรงเรียน และให้กรรมการอำเภอเป็นผู้ช่วยโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ นายอำเภอจะตั้งข้าราชการอื่นในอำเภอนั้นเป็นผู้ช่วยอีกก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา 34 บทบัญญัติในส่วนที่ 1 ซึ่งว่าด้วยการเลิกล้มและการจัดการชำระสะสางกิจการของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้น ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ 3

การควบคุมโรงเรียนประชาบาล

มาตรา 35 ภาคเรียน หลักสูตร การสอน หนังสือ เครื่องใช้ในการสอน การเรียนวินัย ระเบียบการปกครองโรงเรียน ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวง

มาตรา 36 นายอำเภอเป็นผู้ตั้งและถอนครูโรงเรียนประชาบาล ด้วยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

คุณสมบัติและวิทยฐานะของครูให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา 37 ทรัพย์สินที่มีผู้ให้หรือสั่งไว้ในพินัยกรรมเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนโดยมีเงื่อนไข หรือภาวะติดพันโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งหรือนายอำเภอแล้วแต่ประเภทของโรงเรียน จะรับได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา 38 เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษา ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนกรรมการศึกษาได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 39 กรรมการศึกษามีหน้าที่

- (1) รับปรึกษาหารือในการจัดและดำเนินการศึกษา
- (2) ตรวจสอบตราคุณลงประมาณ บัญชีเงิน และสอดส่องความเป็นไปของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง
- (3) ช่วยเหลือนายอำเภอในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอจัดตั้ง

หมวดที่ 4

โรงเรียนเทศบาล

มาตรา 40 เมื่อท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้วให้โอนโรงเรียนประจำบาลรวมทั้งทรัพย์สินของโรงเรียนมาเป็นของเทศบาลนั้น

มาตรา 41 ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้เทศบาลมีหน้าที่จัดตั้งและดำรงโรงเรียนประถมศึกษาด้วยเงินรายได้ของเทศบาลนั้น และให้นำบทบัญญัติมาตรา 35, 36, 38 39 และ 49 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่อำนาจการตั้งและถอนครูตามมาตรา 36 อำนาจการตั้งและถอนกรรมการศึกษาตามมาตรา 38 ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่งเทศบาลนั้น

มาตรา 42 การจัดการประถมศึกษาแห่งเทศบาลนั้น ให้มีคณะกรรมการโรงเรียนตามจำนวนที่สภาเทศบาลจะกำหนด แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าคน ให้นายกมนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่ง และให้นายกมนตรีเลือกมนตรีอื่นอีก 2 คน นอกนั้นให้สภาเทศบาลเลือกตั้ง

มาตรา 43 คณะอำนวยการโรงเรียนเทศบาลมีหน้าที่

- (1) จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย
- (2) ทำงบประมาณรายไครายจ่ายของโรงเรียน
- (3) จัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้พอควรแก่การ
- (4) ตรวจสอบตรากิจการของโรงเรียนเป็นครั้งคราว และให้รายงานถึงกิจการของโรงเรียนต่อคณะมนตรีเทศบาลทุกภาคเรียน
- (5) ทำรายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียน ยื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดตามกำหนดเวลาและตามแบบของกระทรวงธรรมการ

มาตรา 44 ภายใต้งบบังคับมาตรา 35 ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว เทศบาลมีอำนาจออกเทศบัญญัติในกิจการต่อไปนี้

- (1) การปกครองโรงเรียน
- (2) การเงินและทรัพย์สินของโรงเรียน
- (3) การทำงบประมาณรายไครายจ่ายของโรงเรียน
- (4) การจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ในโรงเรียน
- (5) การตรวจสอบตรากิจการของโรงเรียน
- (6) การบัญชีทุกอย่างในโรงเรียน
- (7) การอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงเรียน

มาตรา 45 ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว รัฐบาลอาจมอบอำนาจตามมาตรา 9, 10, 11, 12, 13, 14 และ 15 ให้เทศบาลจัดการใดตามที่เห็นสมควร

เมื่อรัฐบาลมอบอำนาจเช่นว่านั้นให้เทศบาลจัดการแล้ว ความในพระราชบัญญัติในส่วนที่กำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกมนตรี

การมอบอำนาจให้เทศบาลจัดการนั้น ให้เป็นไปตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

หมวด 5

โรงเรียนราษฎร์

มาตรา 46 การตั้ง การดำรง และการเลิกโรงเรียนราษฎร์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2461 แต่อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติต่อไปนี้ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินั้น

(1) โรงเรียนราษฎร์จะรับเด็กในเขตบังคับตามพระราชบัญญัตินี้เข้าเรียนในโรงเรียนต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากข้าหลวงประจำจังหวัดด้วยความเห็นของรัฐมนตรี

(2) โรงเรียนราษฎร์ซึ่งรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัตินี้เข้าเรียนในเรื่องครู ภาคเรียน เวลาเรียน หลักสูตรการสอน หนังสือเครื่องใช้ในการเรียน ระเบียบการปกครองโรงเรียน การหยุดทำการสอนชั่วคราวเพราะเหตุจำเป็นใด ๆ ความสมควร และการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวง และต้องปฏิบัติตามความในมาตรา 16 และ 18

หมวด 6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาร์วศึกษา

มาตรา 47 ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนสาร์วศึกษาได้ตามที่เห็นสมควร

แต่ถ้าท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว การตั้งและการถอนสาร์วศึกษา ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่งเทศบาลนั้น

มาตรา 48 เงินเดือนสาร์วศึกษาที่ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้ง ให้จ่ายจากเงินช่วยประถมศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

เงินเดือนสารวัตรศึกษาที่นายภมณตรีเทศบาลตั้งให้จ่ายจากเงินรายได้แห่งเทศบาลนั้น
มาตรา 49 สารวัตรศึกษามีหน้าที่

(1) สอบสวนว่าเด็กที่มีอายุในเขตบังคับได้เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตาม
แจ้งความของนายอำเภอตามความในมาตรา 13 หรือไม่

ถ้าปรากฏว่าเด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน ให้สารวัตรศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรแก่
บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ให้จัดส่งเด็กเข้าเรียนภายในเวลาที่กำหนดไว้ในแจ้งความ

ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้สารวัตรศึกษารายงานเป็นลายลักษณ์
อักษรต่อนายอำเภอ

(2) เมื่อเด็กขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา 8 (2) ให้สารวัตรศึกษาแจ้งความ
เป็นลายลักษณ์อักษรแก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ให้จัดส่งเด็กเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติ

ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ ให้สารวัตรศึกษารายงานเป็น
ลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ

(3) สอบสวนว่ามีเด็กรับใช้การงานอยู่ที่ใด ซึ่งไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียน
ประถมศึกษา

ถ้าปรากฏว่าเด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนเพราะเหตุรับใช้การงาน ให้สารวัตร
ศึกษาแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ใช้เด็กให้เด็กได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา -
ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในใบแจ้งความ

ถ้าผู้ใช้เด็กไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ ให้สารวัตรศึกษารายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อ
นายอำเภอ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

หมวด 7

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีพิจารณาและบทลงโทษ

มาตรา 50 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองคนใดไม่แจ้งความตามรายการสำรวจเด็กตาม
มาตรา 12 ผู้นั้นมีความผิดให้ปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา 51 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองคนใดไม่ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถม
ศึกษาตามแจ้งความของนายอำเภอตามมาตรา 14 หรือผู้ใช้เด็กคนใดไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ
ของนายอำเภอตามมาตรา 13 วรรค 2 ผู้นั้นมีความผิดให้ปรับไม่เกินห้าสิบบาท

มาตรา 52 บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใช้เด็กคนใดต้องโทษตามมาตรา 51 แล้ว ยังชักชวนอยู่ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่วัน หรือปรับไม่เกินร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 53 ถ้าบิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใด แสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า การที่เด็กไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาคนนั้นไม่ใช่เป็นความผิดของตน เพราะได้ใช้ความพยายามอันสมควรทุกอย่าง ที่จะให้เด็กไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วจะเอาผิดแก่ผู้นั้นไม่ได้ ถ้าพนักงานอัยการร้องขอศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองส่งเด็กไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพที่กำหนดเวลา แต่ไม่ให้พบเวลาที่บังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติ

ในการพิจารณาคดีเช่นว่านี้ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กนั้นไปยังศาลด้วย

มาตรา 54 ผู้ใดต่อสู้หรือชักชวนผู้ชำระบัญญัติซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 119

มาตรา 55 การฟ้องร้องบุคคลผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ทำต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใดร้องขอ

หมวด 6

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา 56 ให้รัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พระยานิติศาสตร์ไพศาล

รัฐมนตรี

ภาคผนวก ก.

พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา (ฉบับที่ 2)
พุทธศักราช 2483

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2480)
อาทิตยทิพอาภา
พล. อ. พิษเยนทรโยธิน
ตราไว้ ณ วันที่ 20 ธันวาคม พุทธศักราช 2483
เป็นปีที่ 7 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช 2478

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ และยินยอมของ
สภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 2)
พุทธศักราช 2483"

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา 3 ให้ยกเลิกบทวิเคราะห์ที่ห้าในมาตรา 4 วรรค 7 แห่งพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ผู้ปกครอง" หมายความว่าผู้ปกครองตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ หรือบุคคลใด ๆ ที่เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่เด็กอยู่รับใช้การงาน"

มาตรา 4 โหยงเลิกความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 5 รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงธรรมการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรม
วิชาการ อธิบดีกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมสามัญศึกษา หัวหน้ากองในกรมวิชาการ
หัวหน้ากองในกรมพลศึกษา หัวหน้าแผนกโรงเรียนประชาบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด ข้าหลวง
ตรวจการธรรมการ ธรรมการจังหวัด ธรรมการจังหวัดผู้ช่วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอ
ประจำกิ่ง ธรรมการอำเภอ และธรรมการอำเภอประจำกิ่ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดย
ตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่จัดการศึกษาแห่ง
เทศบาล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งด้วย"

มาตรา 5 โหยงเลิกความในมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478

มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (4) ของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2478

"(4) เด็กที่มีความเป็นอยู่อันไม่เหมาะสมที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา"

มาตรา 7 โหยงเลิกความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 12 ภายในเดือนธันวาคม และมกราคมทุกกรอบปี ให้นายอำเภอประกาศ
แกราษฎรในท้องที่ของตนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุถึงเขตรที่จะต้องเข้าเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษาในเดือนเมษายนหรือพฤษภาคมต่อไป ไปแจ้งความตามรายการสำรวจ
เด็กต่อเจ้าพนักงาน ยังสถานที่ในตำบลและภายในเวลาที่นายอำเภอกำหนดไว้

การแจ้งความตามความในมาตรานี้ หรือการทำคำร้องใด ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติให้
เป็นไปตามความในพระราชบัญญัตินี้ โหยงเว้นไม่ต้องบิดอากรแสดมภ์

มาตรา 8 โหยงเลิกความในมาตรา 13 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ถ้าปรากฏว่ามีเด็กที่ยังมิได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ให้นายอำเภอแจ้งความเป็นหนังสือแก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กนั้น ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภายในกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน นับแต่วันแจ้งความ"

มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 20 วรรคแรกแห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 20 เมื่อประชาชนในตำบลใดประสงค์จะตั้งโรงเรียนประชาบาลในตำบลที่ตนอาศัยอยู่ ให้ผู้เป็นหัวหน้าเปิดบัญชีรับเงินและเก็บเงินที่ประชาชนในตำบลนั้นสมัครออกสำหรับการตั้งโรงเรียนนั้น ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 (1) แล้วทำเรื่องรាយขึ้นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดโดยทางนายอำเภอ ขออนุญาตตั้งโรงเรียนพร้อมทั้งส่งบัญชีแสดงรายชื่อผู้สมัครออกเงิน และจำนวนเงินที่สมัครออก และส่งเงินที่เก็บไว้คือนายอำเภอ"

มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 49 สารวัตรศึกษามีหน้าที่ตรวจสอบเพื่อทราบว่า มีเด็กที่มีอายุในเขตบังคับมิได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามแจ้งความของนายอำเภอเป็นการฝ่าฝืนต่อ มาตรา 13 หรือมีเด็กขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา 8 (2) หรือไม่ ถ้าปรากฏว่ามี การฝ่าฝืน ให้สารวัตรศึกษารายงานเป็นหนังสือต่อนายอำเภอ"

มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 51 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของนายอำเภอตาม มาตรา 13 วรรค 3 หรือมาตรา 14 มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท"

มาตรา 12 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการรักษาการให้เป็นไปตามพระราช บัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง.

พระราชบัญญัติ

ประถมศึกษา (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2505

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2505

เป็นปีที่ 17 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2483 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 5 ให้รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อธิบดีในกระทรวงศึกษาธิการ รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้อำนวยการกองการประถมศึกษา
 หัวหน้ากองในกรมสามัญศึกษา หัวหน้ากองในกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมวิชาการ
 หัวหน้าแผนกโรงเรียน กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ตรวจ
 ราชการกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดผู้ช่วย นายอำเภอ
 ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการอำเภอประจำกิ่ง
 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาล และได้รับโอนโรงเรียนประชาบาลไปจัดการแล้ว
 ให้นายกเทศมนตรีและพนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่การศึกษาของเทศบาลเป็นพนักงาน
 เจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งด้วย"

มาตรา 4 โหยงเลิกความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช
 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 6 เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
 จนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้มีความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตอนต้นหลักสูตร
 ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่า

เมื่อมีความเหมาะสมเฉพาะท้องถิ่นตำบลใด เกณฑ์ความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถม
 ศึกษาตอนต้นตามความในวรรคก่อน อาจเชยบชั้นเป็นความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตอน
 ปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการได้ ความที่รัฐมนตรีจะได้อำนาจในราชกิจจานุเบกษา
 การนับอายุให้นับตามปีประติทินตามกฎหมายว่าด้วยปีประติทิน"

มาตรา 5 โหยงเลิกความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช
 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 9 ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร โหยงเว้น
 เด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้นได้รับการศึกษาอยู่ใน
 ครอบครัวของตน และเมื่อนายอำเภอได้พิจารณาเห็นชอบตามเกณฑ์ในกฎกระทรวงที่ได้กำหนด
 ไว้แล้ว ให้นายอำเภอสั่งยกเว้นได้

บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กที่ได้รับการยกเว้นนั้น ให้ศึกษาธิการอำเภอสอบ

โล่ความรู้ใดครั้ง ถ้าปรากฏว่าเด็กนั้นไม่มีความรู้เพียงพอตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณีหรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่า หรือเมื่อมีเหตุอันสมควรผู้ว่าราชการจังหวัดจะสั่งถอนการยกเว้นนั้นก็ได้"

มาตรา 6 โหยกเลิกความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 31 ตำบลใดไม่มีโรงเรียนประถมศึกษา หรือมีไม่พอแก่ความเป็นอยู่แห่งตำบลนั้น ให้นายอำเภอจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และกระทรวงศึกษาธิการ"

มาตรา 7 โหยกเลิกความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 32 เงินที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียนให้ได้รับจากทรัพย์สินซึ่งประชาชนออกให้โดยใจสมัคร หรือโดยกฎหมาย หรือจากงบประมาณแผ่นดิน"

มาตรา 8 โหยกเลิกความในมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 33 ให้นายอำเภอเป็นผู้จัดการโรงเรียน และให้ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ช่วยโดยตำแหน่ง นอกจากนี้นายอำเภอจะตั้งข้าราชการอื่นในอำเภอเป็นผู้ช่วยอีกก็ได้ เมื่อเห็นสมควร

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการปรับปรุงการประถมศึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งศึกษาธิการจังหวัดให้เป็นผู้จัดการโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใดแทน - นายอำเภอก็ได้"

มาตรา 9 โหยกเลิกความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 42 การจัดการประถมศึกษาของเทศบาลนั้น ให้มีคณะกรรมการอำนวยการศึกษาตามจำนวนที่คณะกรรมการจะได้อำหนด แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าคนและไม่เกินสิบเอ็ดคน ให้

นายกเทศมนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่ง และให้มีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหนึ่งคน ผู้แทน
กระทรวงมหาดไทยหนึ่งคนเป็นกรรมการ นอกนั้นให้คณะเทศมนตรีเป็นผู้เลือก"

มาตรา 10 โหยกเลิกความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 43 คณะกรรมการอำนวยการศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ควบคุมการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย
- (2) ทำงบประมาณรายรับรายจ่ายของโรงเรียนแยกเป็นรายโรงเรียน
- (3) จัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้พอควรแก่การ
- (4) ตรวจสอบกิจการของโรงเรียนเป็นครั้งคราวและให้รายงานถึงกิจการของ
โรงเรียนต่อคณะเทศมนตรีทุกภาคเรียน
- (5) ทำรายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียน ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตาม
กำหนดเวลาและความแบบของกระทรวงศึกษาธิการ
- (6) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง"

มาตรา 11 โหยกเลิกความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 50 บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดไม่แจ้งรายการสำรวจเด็กตามมาตรา
12 ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท"

มาตรา 12 โหยกเลิกความในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2483
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 51 บิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กคนใดไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของนาย
อำเภอตามมาตรา 13 วรรคสอง หรือมาตรา 14 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท"

มาตรา 13 โหยกเลิกความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช 2478 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 52 บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดต้องโทษตามมาตรา 51 แล้ว ยังชักชวน
 อยู่อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางเพ็ญจันทร์ ทับประเสริฐ เกิดวันที่ 18 สิงหาคม 2487 ที่จังหวัดสุพรรณบุรี
สำเร็จปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา
2515 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 5 ที่วิทยาลัยครูธนบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย